

Azınlıkça Dergisi

Sayı: 66 - Eylül 2011

Agos - Ağustos

Herkül Millas

“Karabağ’ı biz aldık, Ağrı’yı size bıraktık” başlıklı gazete haberinin – ki Türkiye Dış İşlerinden köşe yazarlarına infiale neden olmuştu - doğru olmadığı anlaşılmış. Ermenistan başbakanı Sarkisyan tersine, toprak kazanmak, fütuhata, irredentist genişleme, anavatana toprak katma edebiyatı yapmamış, şöyle konuşmuş: “Ülkelerin etkinliği yüzölçümleriyle değerlendirilmez. Bir ülkenin güçlü, tanınmış ve medeni milletlerin yanında yer alabilmesi için o ülkenin çağdaş olması, güvenli ve müreffeh olması, olmazsa olmaz şartlardır”.

Bu tür tahrifatı hep görüyoruz. Nisan 2003’te, bu kez Yunanistan başbakanı Simitis’in “Kıbrıs’ı Yunanistan’a kattık” anlamında “enosisten” söz ettiğini Türkiye gazeteleri büyük haber diye yazmışlardı. Oysa dediği bütünüyle farklıydı. Enosis Yunanca’da ‘birlik’ de demek. Örneğin Avrupa Birliğine, Kıbrıs’taki iki kesimin birleşmesi çabasına da ‘Enosis’ derler. Simitis yanlış bir anlama olmasın diye ‘Kıbrıs’ın AB ile birleşmesini (Enosis’ini) sağladık’ diye açık konuşmuştu. Hatırladığım kadarıyla bu yanlış haber Türkiye’de, benim bir yazım dışında, pek düzeltilmedi.

Çok daha eskilerde de olurdu bu “yanlışlar”. Türk-Yunan ilişkilerini ele alan ‘bilimsel’ kitaplarda Yunanlıların Atina’da 1922’de öldürülen İzmir Metropoliti Hrisostomos’un bir heykelini diktiklerini, bu heykelin İzmir’e bakmakta olduğunu yıllarca okudum. Heykelin fotoğrafı hep konu bu kitaplara. Kasıt Yunanlıların hep İzmir’de gözleri oldukları sonucunu kanıtlamak (malum, Megali İdea). Bir gün pusulamı alıp heykelin baktığı yönü kontrol ettim. Meğerse Hrisostomos İtalya tarafına, tam olarak Toronto’ya bakıyormuş.

Gençliğimde Sovyetler Birliğinin Çin'in sınırlarının Çin Seddi olduğunu iddia ettiklerini, yani Çin topraklarında gözü olduklarını Çin kaynaklı bir metinde okudum. Meşum cümleler tırnak içinde veriliyordu. Kanıt diye gösterdikleri Sovyetler Birliği dergisinin orijinalini kontrol edince durumun farklı olduğunu gördüm. Tarihle ilgili bir yazıda 12inci yüzyıldaki durumdan söz ediliyordu. Yer isimleri kavgası – İstanbul/Konstandinupolis, Komotini/Gümölcine örneğin – aynı duyarlılığın işareti. Kullanılan isim “karşı tarafın” sözde yayılmacı niyetini kanıtlıyormuş.

Gerçekten herkesin gözü ötekinin toprağında mı yoksa paranoya çok mu yaygın? Ulus-devletlerin sözcüleri neden böylesine kaygılı, güvensiz, hep tehdit algılıyorlar? Neden yalan haberler yayıyorlar? Vatandaşlar neden bu yalanlara kolaylıkla kanıyor? Neden insanların pek azı yalanların üzerine gidip doğruyu haykırabiliyor? Aklıma şu açıklamalar geliyor:

Bir milli yalan

Medya heyecanlı, sıradan okuyucuya kolaylıkla hitap edebilecek haberler peşinde. Uluslararası ilişkilerin girift, çok yanlı, siyah-beyaz gibi hemen seçilebilecek durumlar içermeyen yanları okuyucuya çekici, hatta anlaşılır gelmiyor. Çocukların iyilerle kötülerin hemen seçilebildiği masalları anladıkları ama, örneğin, Dostoyevski'nin çelişkili karakterlerini anlamadıkları gibi bir durum söz konusu. Toprak talebi hemen anlaşılıyor.

Zaten milli devletler kurucu felsefelerini kutsal toprak, şahadet, tehdit söylemine dayandırırılar. “Ötekinin” kötü niyeti, milli dayanışmayı sağlamak için eğitimin önemli bir ögesine dönüştürülmüştür. Halk bu söyleme idmanlıdır; hemen anlar. Ayrıca tehlike her zaman insanların dikkatini çeker. Bu tür haberler ilgi çekicidir. Korku da istismar edilebilecek bir duygudur.

“Ötekinin topraklarımızda gözü var” motifi milli kimliği de pekiştirir. Milli mitoslara bağlı insanlar aslında içten içe inandıklarına karşı güvensizdirler. Çünkü arada inançlarına uymayan durumlar ve haberlerle karşılaşırılar. O zaman sarsılırlar. İnançların tersine, Türklerin Yunan topraklarında, Yunanlıların Türk topraklarında gözü olmaması tarafların milli paradigmalarına uymaz. Böyle bir görüş milliyetçilerin inancını zedeler. “Ötekinin” tehlike olmaması, milli kimliğin üzerinde kurulduğu temel ilkelerin yeniden yorumlanmasını gerektirir. Bu kritik durumda bir “haber” rahatlatıcı olabilir. Bu haberin mesajı çok önemlidir: “Merak etme! Dünyamız bildiğin gibidir, hiçbir şey değişmedi, öteki bizim için tehlikedir, toprağında gözü var, dayanışmamızı sürdürmeliyiz, birliğimizi korumalıyız!”

“Ötekinin toprak talebi” milli inançlarımızın kanıtlanması demektir. Bir yalanın tekrarı değildir, bir mitosun sürdürülmesidir. Bir uyduruk sözü haber yapanlar, yalan konuştuklarını akıllarına bile getirmezler. O gece vicdanları rahat uyurlar. Karşı taraf o sözü etmemiş olsa bile, “ötekinin” ne olduğunu bildiğimize göre, “öze” sadık kaldığımız sürece halkımızı uyarabiliriz! Ya ne yapacaktık! Potansiyel düşmanı düşman olarak göstermeyip milli uyanıklığımızı halel mi getirecektik! Yani demek istediğim, bu tür “milli yalan” içeren haberler birilerine göre iyi niyetli ve yararlı girişimlerdir. Sık sık karşımıza çıkmalarının bir nedeni de budur.

Militarizm, yani toplumu savaşa hazır bir ordu psikolojisinde bulundurmak, bu yarı bilinçli çabalarla tam olarak örtüşüyor. Karşı tarafı “sevimli” göstermeye kalkanların milliyetçilerce

sevilmemesi, hatta hain sayılması da böylece anlaşılır olmaktadır. Karşı tarafın toprağımızda gözü yok demek, ordu-milletin savaş gücünü sarsmak demektir, malum ideolojiye inananlara göre.